

Tekst: 1 Korinthe 13: 1-13 + Johannes 15: 9-17

Lieve mensen,

Twee momenten van 4 en 5 mei blijven me bij: de kus van André van Duin aan zijn gestorven geliefde én de rede van Merkel. Bondskanselier Angela Merkel sprak vanuit Berlijn ons volk toe en zei onder meer, dat de Shoah een beschavingsbreuk in de geschiedenis blijft en dat vrijheid niet zonder verantwoordelijkheid kan.

Wat voor vrijheid geldt, gaat ook op voor liefde, zo leert Jezus. Van Merkel horen we, dat vrijheid niet vanzelf spreekt. Zij weet hoe kostbaar vrijheid is. En van Jezus leren we, dat liefde niet vanzelf spreekt, en ook kostbaar is. Er gaat veel mis in de liefde. Er gaat ook veel goed. Als de liefde niet bestond, zingt Toon Hermans, geïnspireerd door Jacques Brel. Maar wat is liefde...? Liefde schooiert langs de wegen dichtte Oosterhuis. Liefde zoekt onderdak bij ons.

Het Nieuwe Testament heeft drie woorden voor liefde, één die warme vriendschap betekent, één voor de erotische liefde en als derde de liefde van de goddelijke soort. Om die laatste gaat het Johannes: voor die laatste vorm staat het werkwoord 'agapao'. Het woordenboek vertaalt dat met 'tevreden zijn, hoogachten, liefhebben, gehecht zijn' en, wat me verraste, ook met 'begroeten'. Ja dat klopt wel, dat laatste. Groeten en begroet worden is het zoet van het samenleven. Op dorpen groeten mensen elkaar, in Franeker vaak ook. Ik kom van een dorp en daar groette je elkaar. Als zoon van de bakker heb ik dat met de paplepel ingegoten gekregen... Dominees deden dat ook. Ik herinner me dominee Griffioen nog die zwaaide en noemde je naam. In de stad is dat anders. Soms groet ik per ongeluk iemand die ik niet ken en die groet dan niet terug. Laatst fietste ik langs een man die ik niet zo goed kende. Ik groette hem en hij mij en er kwam een wederzijdse glimlach vrij. Groeten is, zo leert het woord agape, 'goddelijke liefde bedrijven' in het alledaagse leven. Wat zeg ik nou? Ja, goddelijke liefde bedrijven. Ooit gebruikte ik die woorden 'goddelijke liefde bedrijven' in een christelijke krant. Ik kreeg toen het volgende redactie commentaar: 'Kies je expres voor 'liefde bedrijven' (de uitdrukking refereert expliciet aan seks) in plaats van bijvoorbeeld goddelijk 'liefhebben' in deze laatste zin? Als knipoog/grapje? Ik vind het leuk en best hoor, prima zelfs, wat meer humor zo nu en dan is wat mij betreft welkom, maar als je dat eigenlijk níét bedoelt is een andere formulering beter.'

Maar wis en waarachtig bedoelde ik wat ik schreef, maar niet als humor. Ik vind dat we als mensen goddelijk liefde moeten leren bedrijven, overal. 'Bedrijven' wil zeggen, dat je er werk van maakt. Dat doet me ook denken aan het woord

‘en-thou-siasme’, dat betekent vervuld of verlustigd van God, van het goddelijke. Niet als happy clappy sfeer, nee, die brengt je in een roes. Goddelijke liefde is stiller en sterker. Ik probeer het te omschrijven, het is zacht, zonder hebzucht, uitermate hartelijk en van binnen rustig. Goddelijke liefde komt me voor als stijlvol, zoals André van Duin op de Dam sprak. Ze is een lijf zonder stress en drift. Ze is uit God, deze liefde.

De lust wordt zoveel rijker als ze verbonden is met de liefde uit God. Ik las ergens dat het in een wat meer behouden geloofsrichting ooit de gewoonte was dat man en vrouw, voordat ze met elkaar naar bed gingen, eerst met elkaar in gebed gingen. Ik vind dat wat schematisch klinken, maar dat de liefde en het gebed ineenvloeien, dat maakt het gebed concreet en de partnerliefde heilig... Als alle liefde nu eens uit God ontspringt en we ons dat bewust zijn, ons daar in oefenen die te bedrijven... in ons leven...

Goddelijke liefde is op zijn mooist beschreven door Paulus aan de gemeente van Korinthe. Die gemeente kon wel wat lessen in goddelijke liefde gebruiken. Ze maakten er een potje van.

Als een echte songwriter schreef de heilige apostel Paulus een hymne op de liefde, het is een van de bekendste teksten uit de Bijbel geworden. Menig bruidspaar koos deze tekst of kreeg hem mee tijdens de inzegening van hun huwelijk, ook hier klonk het loflied op de liefde. Het is die tekst die huwelijken droeg, of die in huwelijken uit beeld raakte. Toch is die liefde de route naar geluk, ondanks alle mislukking die er ook is. Het geluk zit ingebakken in dat magnifieke hoofdstuk 13. 1 Korinthe **dertien**. Bij ons is 13 het ongeluksgetal, in het Hebreeuws is het juist ‘t geluksgetal, daar staat 13 voor geluk. Dat geluk hangt nauw samen met liefde. Dat wist Paulus, dat kan niet anders. Want als hij opsomt wat liefde allemaal is, noemt hij precies 13 eigenschappen- 13 eigenschappen vormen samen geluk en liefde. Laten we eens luisteren: Liefde is...

1. Geduldig
2. Vol goedheid
3. Vrij van afgunst
4. Zonder ijdel vertoon
5. Vrij van zelfgenoegzaamheid
6. Niet grof
7. Onzelfzuchtig
8. Vrij van boosheid
9. Geen boekhoudster van het kwaad
10. Wars van onrecht
11. Verzot op waarachtigheid

12. Alles bedekkend

13. Vol hoop en volharding

13 eigenschappen van goddelijke liefde, in hoofdstuk dertien, in 13 verzen opgeschreven. Nog één getalsgeheim: het Hebreeuwse woord voor liefde heeft als getalswaarde, u raadt het al, 13. Liefde zit vol geluk. Toeval bestaat niet. Het is te mooi om niet waar te zijn.

Terug naar het Evangelie en naar de afscheidsrede van Jezus. Zonder Jezus zouden we zomaar geen weet van Gods liefde hebben. Evenmin zouden we God leren kennen als Vader, die in de hemel is. Jezus is de Zoon van de Vader. Dat is weer een verhaal apart, maar op deze Moederdag wil ik toch graag een lans breken voor God de Vader. Dat er naast alle aardse vaders nog een hemelse is, dat is een groot goed. Een Vader die zich onvoorwaardelijk over ons ontfermt, liefdevol. Dat we de diepte en rijkdom van God de Vader moeten koesteren, ondanks alle terechte feministische kanttekeningen over Bijbelse titels, daarvoor geeft dit hoofdstuk goede papieren. Jezus noemt hier God zijn 'pater', en dat betekent vader. God is van alles en nog wat, ook in de Bijbel. Maar Jezus voert ons naar God die Vader is. Niet om mannen boven vrouwen te plaatsen, over dat thema gaat God als vader helemaal niet, maar God als Vader gaat om de uiting van onze oorsprong, bron, leven-gever, voorwaarde voor de levenskiem in de moederschoot. En het mooie is, een vader bestaat niet zonder een moeder. In de vadertitel klinkt de moeder. Als God de Vader is, wie is dan de moeder? Dat is de kerk, in het bijzonder de katholieke kerk, dat is de moederkerk. De verpersoonlijking daarvan is Maria. En wij, wij zijn de kinderen. God de vader heeft trouwens heel moederlijke kanten, zo is God bijvoorbeeld vol erbarmen, dat woord betekent: baarmoederlijke voelbare verbondenheid. In zijn afscheidsrede zegt Jezus de Zoon: *Zoals de Vader mij heeft liefgehad, zo heb ik jullie liefgehad. Blijf één met mijn liefde.*

Er is nog iets bijzonders met die liefde die van God komt. Ze staat eigenlijk haaks op hartstocht. Terwijl wij hartstochtelijke liefde vaak hoog in het vaandel hebben, of menen dat iets over is als de hartstocht is gedoofd, is Gods liefde nauwelijks hartstochtelijk te noemen in erotische zin. Het erotische is zomaar eigenliefde, waar niks mis mee hoeft te zijn, maar je moet het wel doorhebben. De liefde van God is veel radicaler. Het is een keuze. Het is het ja op een appel. Het is offer. 'Ik ga voor jou door het vuur.' Laat ik het concreet maken. Deze liefde is bijvoorbeeld de lange dracht van de mantelzorg, is een zoon die boodschappen voor zijn ouders doet, iedere week. Een man die zijn vrouw verzorgt waar ze dat zelf niet meer kan, of andersom, een vrouw die haar

demente man dag in dag uit bezoekt. Die liefde, daarin zie je het gelaat van God weerspiegeld. Kerk, mens, kun je dat, kun je die buiging naar en voor het leven maken, als dat op je pad komt? Ben je bereid, of zit er nog van alles aan eigen dromen die liefde in de weg? Gaat je honger naar je eigen ruimte uit, doordat je zelf te lang niet gezien bent misschien? Mens, kun je over je eigen schaduw heenstappen?

Dat we hier van nature niet voor in de wieg zijn gelegd, weet Jezus, het is daarom dat hij zegt: *Dit gebied ik jullie: dat jullie elkaar liefhebben*. Willen we weten welk een vriend onze Jezus is, dan moeten we dezelfde liefde bedrijven als hij en de Vader.

Die liefde van God roept ons op tot liefde als plicht. Als een moeten. 'Dit gebied ik jullie.' Ik vind dat zeer verfrissend. Al dat gekrioel over liefde als gevoel..., nee, zegt Jezus, deze liefde van de Vader is een plicht, een opdracht. Zoals verkeersregels dat zijn, zoals eren van je ouders dat is. Al die eigenschappen, die 13, oefen die, wordt die liefdessappen van mij, zegt Jezus.

Gemeente, als we het hierbij zouden laten, dan zou er iets ongezegd blijven. Dat deze liefde niet zonder risico is. Want de wereld, vertelt Jezus in het vervolg, kan je gaan haten. Veel christenen weten dat. Wij zijn tamelijk tam, omdat we ons vaak heel erg aan de wereld hebben aangepast.

Maar als we ons echt keren tegen de machten, dan zouden we weten wat de haat van de wereld inhield. En dat kan zomaar ineens zo zijn. Overal waar we opkomen voor de kwetsbare mensen, kunnen de machthebbers je haten. De Groningers voelden die haat deze week bij de directeur van de NAM..., die de woningen kwetsbaarheid bagatelliseerde.

Liefde is een keuze voor de kwetsbare mensen en de kwetsbare schepping, voor de kinderen die knel zitten, de studenten die hun toekomst niet zeker zijn.

Goddelijke liefde is de liefde voorbij alle verdienmodellen. Ze is om niet. Gratis. Ze wordt niet gemaakt, maar geschonken. Ze kent geen tekort, ze komt uit overvloed die God heet.

Etty Hillesum ervoer vlak voor ze in Auschwitz vergast werd die overvloed.

Misschien zag u op 5 mei de mooie documentaire over haar dagboeknotities die ze de laatste twee jaar van haar leven schreef, tussen '41 en '43. Ze schrijft daarin ook over die goddelijke liefde. Ze ervaart dat die liefde vrij is van het gedrag van ons mensen, omdat ze opwelt uit een innerlijke bron. Zo schrijft ze uit kamp Westerbork, een maand voor ze op transport naar Auschwitz wordt gezet: 'De mensen geven je hier niet veel aanleiding om ze lief te hebben, zegt men.... Maar dit ervaar ik steeds weer in mezelf: er is geen enkel causaal verband tussen het gedrag van mensen en de liefde, die je voor ze voelt. Die liefde voor de medemens is als een elementaire gloed, waaruit men leeft. De medemens zelf heeft er nauwelijks iets mee te maken. Ach..., het is hier een

beetje kaal met de liefde en ikzelf voel me zo onnoemelijk rijk, ik zou het geen mens kunnen uitleggen.'

Het is daarom dat Jezus zegt:

'Dit gebied ik jullie, dat je elkaar liefhebt.'

Amen